

Наталія Шугалій

Кандидат педагогічних наук

*Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
м. Ніжин*

«FOLKEOPLYSNING» - ФЕНОМЕН ДАНСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Чи не найбільш визнаним у світі є внесок Н.Ф.С. Грунтіґа у розвиток освіти дорослих спершу на теренах вітчизни, а згодом і в інших державах. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що він не забутий, а освіта дорослих у Данії, Швеції, Норвегії має свої особливості. Так звана скандинавська система освіти дорослих має глибоке коріння і постійно розвивається, встигаючи випереджати суспільний розвиток. Ось чому організація освіти дорослих у цих країнах в аспекті взаєморозуміння, співробітництва та інтеграції. Автор розглядає методологічні засади, національні, загальноєвропейські та світові чинники, що зумовили розвиток освіти дорослих у скандинавських країнах у другій половині ХХ століття.

Принадібно зауважимо, що напевно немає більш данського поняття, ніж «folkeoplysning» (загальна освіта для дорослих), цієї альтернативної данської освітньої традиції. «Folkeoplysning» – це слово, яке неможливо перекласти на інші мови, не втративши свого початкового значення. Воно складається з двох слів, перше «Folke» – означає культурні традиції і національну єдність народу. Друге слово «Oplysning» означає «освіта або прояснення». «Folkeoplysning» – це природний ресурс Данії. Це джерело. Це водна жила. Зустрічна течія. Елексир життя, писала Маргарета Балле-Петерсен (1988)».

Концепція “Folkeoplysning” Н.Ф.С. Грунтіґа стала підґрунтям функціонування вищих народних шкіл як осередків формування та розвитку демократії та громадянськості, як закладів освіти для дорослих, в яких створювалися відповідні умови для самореалізації й саморозвитку особистості.

Коли Данія зробила перші кроки у напрямку до демократії у 1830-і роки, заснувавши консультативні ради станів Королівства (включаючи селянство), Грунтіґ став посилено писати про освіту,

тому що якщо "нижчі стани" повинні мати голос у дорадчих органах, тоді вони повинні мати відповідну освіту, щоб ефективно брати участь у процедурах. Перша велика книга Грунтвіга, присвячена освіті, це "Det Danske Fire-Klover" ("The Danish Four-Leaf Clover"), написана у 1836 році, як відповідь на перші сесії Тимчасових Консультативних Рад. Хоча Грунтвіг схвально писав про ці збори: «Голос Народний воскрес з мертвих», він, проте він був у відчаї, побачивши стан, "пишність" із чотирьох пелюсток конюшини – король, люди, батьківщина та рідна мова. Він вважав своїм обов'язком "писати про те, що потрібно зробити, щоб зробити цю рідкісну та красиву квітку не пов'язаною, а зміцненою, підтримати її голову, допомогти її красою сільській місцевості". Вирішенням цього питання, на глибоке переконання Грунтвіга полягало у тому, що "голос народу" має бути почутий завдяки створенню Данських народних шкіл, у яких все має обертатись навколо царя, народу, країни та мови. І цей голос народу має возвеличувати короля та націю, у той час щоб заробити хліб і честь".

У «Данській конюшині з чотирма пелюстками» (1836) представлені основні цілі навчання, які являються "*Livsoplysning*" ("Enlightenment About Life"), тобто освіту про життя. Головна думка Грунтвіга полягала у тому, що «знання повинні черпати з власного життя людини, або принаймні повинна бути спроба побачити, як вони відповідають життю».

Протягом тридцятих років XIX століття Грунтвіг виношував плани про створення в Данії такого типу вищих шкіл, який він бачив в Англії. Його ідеєю було запропонувати королю відкрити вищу школу для службовців, де майбутні адміністративні працівники сиділи б у одній кімнаті з дітьми фермерів, рибалок, робітників і торговців, щоб вони у майбутньому знали потреби і запити цих людей і, таким чином, краще управляли ними. Зі зрозумілих причин його плани не змогли здійснитися. Але ці ідеї надихнули данських фермерів, які на свої кошти відкрили перші народні вищі школи в Данії. Ці школи допомогли їм знайти авторитет і самоповагу, так що вони змогли повною мірою скористатися правами, які їм були надані Конституцією 1849. Трохи раніше – у 1844 р. – У Південній Ютландії 18 робочих зібралися у будинку фермера і стали першими студентами народної школи. У наступні роки народні вищі школи з'явилися у різних регіонах країни.